„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторнином на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 8 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин. на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 179. У Новом Саду у среду 23. новембра (5. декембра) 1883. ГОДИНА XVIII.

НАШЕ СВЕЋЕНСТВО.

(ГЛАС ИЗ БАНИЈЕ.)

Ништа нема угоднијег ни милијег, него јавно се нечим похвалити и широки читалачки свијет упознати онијем, што нас пред њим диже и што му љепши појам о нами даје. Али на жалост неугодно сам присиљен управо нутарњијем мојијем чуством и српском свијести, да нешто не баш похвале достојно по наше овђе свећенство на јавност изнесем, не из мржње против њега, него ради све то горег положаја повереног му стада. Та не зна се шта је горе, да ли хладно гледати ова чуда, што се овде збивају и пошљедице њихове ишчекивати, или на јавност их изнијети, што нам, на жалост буди речено, баш не служи на част. Ипак сам опробао пошљедње, мислећи, да ћу народне пријатеље и надлежне факторе упознати с онијем, за што можда не знаду, а и да остало свећенство наше знаде како је с браћом његовом у Банији.

Познато је читаоцима овога цијењеног листа, шта се све за недавно прошле буне овде догађало. Познато је ваљда, да се народ и на своје свећенике дизао и да је заиста гаднијех сцена на појединим мјестима бивало. Наравски да је овоме повод подговор од стране старчевићанаца, намјером, да што већма и онако већијем дијелом омражено свећенство наше код народа омразе и тако своме циљу пута утру. Али што је дошло и до тога, да је народ на неке пушком ударао, неког у тамницу затворио, за другима опет у пећеру ишао и т. д. томе су криви много и сами свећеници, јер ја не знам, како би се народ дао на њекога, који је у њему и с њим, па га уз то поштује и пријатељем својијем држи, у толикој мјери наговорити. Наши свећеници ријетком изнимком не иду за тијем да повјерење, и поштовање код народа свог стеку, јер не врше онога, на што су позвани и што им је дужност, него се баве сасвијем нечим противнијем од њихове задаће, те од своје праве дужности врше само оно, што управо отњуд морају. Али и само вршење те дјелимичне дужности изгредна им је ствар, јер један од њих ћера пекарију, други точи пиће, трећи је подузетник, њеки арендатор, трговац итд. а има их и таковијех који и „winkelschreiber-ске“ ствари обављају и бог те пита што све не, али само своје дужности не.

Па какова угледа могу за бога онда овакови свећеници код нашега народа стећи и имати? Та код свију овијех заната долазе мање више с народом до свађе, па их народ мора онда багателисати, омразити и на свашто проти њима спреман бити. Истина, материјалне околности и помисао на породицу послије смрти нука их, да се морају занимати поред своје службе и таким нечим, што ће их помоћи; али за што да одмах у „кшефтове“ ударе? Та и до сад су они овако стајали, па до пред једну двије године не почеше на пр. пекарије ћерати à la попо у Двору, који је сам са женом, те би са оно плаће у малој варошици доста лијепо живјети могао, као и до сад и без пекарије. Та петрахиљ и пекарски застор не спадају у исту категорију,ознаке су са свијем различите — а ни пипом закретати и донашати на заповјед пијаног сељака сатљик ракије и народ шпиратом тровати, умјесто га од тога одговарати, ни то ни најмање не служи на част једном попи а има их и таковијех као н. пр. у Црквеном Боку. И тако би више примјера могао навести, али би превише простора у овом цијењеном листу заузео. Та доста је кад речем, да су врло ријетком изнимком сви попови овђе ударили у „кшефтове“. Превећ су се акомодовали данашњем материјалистичном правцу, те им је новац све на свијету; не жалећи никаква начина, само да до њега дођу, остала им је права дужност њихова девета брига.

Та што може горег бити, него кад н. пр. свећеник својим парохијанима за масну плаћу тужбе једном противу другог саставља, те се тако код народа мрази, а уз то још деспотски презире своје људе, мјесто да их к себи привија и међусобно мири? Па је ли се онда чудити, што су код Двора, додуше не дворски парохијани, за време буне повикнули: ми волимо и шокци бити, него овакове попове имати, који нас гуле а ништ нам не користе! Ето дотле је кукавни наш народ дошао, што код свјеснијех свећеника неби, а врло лако опет код онијех, који си углед код народа у биртији хоће да стјеку, гђе се занесени Баховијем даром, с народом свађају и побожност таковим начином проповједају, да се побожни народ крсти — од њих, као н. пр. у Дубици и Сјеверовцу.

Та незнам, да ли у свој Банији двојица њих редовно долазе у школу на катихизацију, а ја их доста познајем, које школа само на испиту види; ту су дјеца препуштена вољи дотичнијех учитеља. Хајде још је њекако и добро тамо, гђе су Срби учитељи, али помислите како је на оним мјестима, гђе су католици, па још старчевићанци — како је тамо! А тога доста има. Па не само да у школи своје дужности не врше, него ни у цркви, ни код народа, јер осим гђекога, ни један не проповједа у цркви, не тумачи јеванђеља ни науке апостолске народу на српском језику, не подучавају народ на састанцима, код спровода, на кршћењу, у сватовима, као што би то по својој дужности и позиву морали, и као што то гђекоји честити свећеници раде — него се баве свачим њиховог звања недостојним. Како се пак црквене скупштине и одбори обдржавају, и у какову се нереду то води, томе најжалоснији примјер дају баш оне општине, гђе су свећеници пресједници.

Уз ово да још нешто припоменем. Зар се неби наши свећеници, кад већ на жалост материјално зло стоје, па рецимо да и добро стоје, чим чеснијим и њиховом стању пристојнијим могли бавити а не „кшефтовима“? Та куд ће њиховој части пристојније и куд опет продуктивније занимање од пчеларства, покрај кога ни народа, ни цркве, ни школе а ни себе занемарили не би, дочим би се тијем много више него њих и цркве им недостојнијем „кшефтовима“ помогли, па поред тога још и код народа чисти остали, те му примјером били и тако му користили. Та свећеници су служитељи народа. Служитељ обавља службу и у појму службе је главно да је на корист другога, јер иначе није служба. Жали боже већина нашијех свећеника не служе народу на корист, нијесу дакле служитељи народа, него нешто сасвијем противно. И овијем је јасно, за што је углед свећеника код нашега овђе народа пао, за што је за пошљедње буне до свакаквијех сцена долазило, те за што од буне амо још и сад неки свећеници изван своје парохије живу. Омражени код народа не смију међу њ. А куде све ово скупа води? Videant consules! **Љ.**

(Ми смо и досада добијали жалосне вести о стању свештенства нашег у појединим пределима Горње Крајине, но да је то стање у истини тако, као што нам га овде наш дописник црта, да је већ до тог дошло, да поједини свештеници изван своје парохије морају да живе, јер не смеју више да верују народу, који су против себе озловољили, то поред свег нашег песимизма, с којим на ове ствари погледамо, никада неби могли помислити. Зар те несрећне околности дотичном дијецезану нису познате? А ако су му познате, је ли могуће, да до сада против овакових дехонестација ништа предузео није? Је ли то познато оним свештеницима у тим покрајинама, који су свесни узвишеног позива свог, оним нашим одличнијим сународницима, који су по положају свом позвани, да у тамошње ствари народа нашег утичу, и је ли могуће, да су сви ти према оваком стању, па ма се исто и на изнимке ограничавало, равнодушни и немарни? Ал шта и питамо то — корен овоме злу не лежи само у личностима дотичних свећеника, па да би га добра воља и снага појединих патријота искинути могла — корен тај лежи много дубље, у организацији целог нашег свештенства, која још није довршена, која чека на сабор, да је доврши. Овај је позван, да то зло искорени, па за то се ваљда и не сазива. Има неког, коме овако стање нашег свештенства врло добро годи, јер — и сам није бољи. И овом приликом посведочава се, да „с главе риба смрди“, јер како би се иначе разјаснила та околност, да се оваки нереди у нашем свештенству нису ни пре, ни после појављивали, него баш сад, када је и у врху автономије наше најгори неред завладао. И ово ширење деморализације у нашем свештенству један је предмет, о коме саборски одбор треба рачуна да поведе. Исти се сада опет у своје редовне седнице састаје, у којима ће примити извештај о судби последње своје представке за сазив сабора. Тај ће се извештај свакако слагати са „Пешти-напловљевим“ демантовањем последњих вести о сазиву саборском. Но саборски одбор не би требао са оваким извештајем да се задовољи. Вест, да је г. министар Трефор сазив сабора нашег круни предложио и да је овај предлог највише одобрење добио, потекла је из најпоузданијег извора и саборском одбору требало би данас односно његовог даљег поступка једино то да је меродавно, тим више, што поред толиких велеважних послова, који на сабор наш чекају, ево и ово стање свештенства нашег сведочи, да је сазиву сабора крајње време приспело. Нека

ЛИСТАК.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У СОМБОРУ.

(Наставак.)

Са радошћу и неким задовољним осећајем морамо изјавити, да је наше српско народно позоришно друштво достигло леп степен од савршенства. Данас нема у друштву ни једног јединог члана, који би склад представе кварио; нема дрвенастих, неокретних телесних машина, које само сметњу праве; нема ни једног члана ни чланице, који су у таковом злочастивом реномеу код гледалаца и слушалаца, да им пожеле улогу, у којој ће већ у првом чину бити убијени, па да више не дођу на позорницу. Можемо смело тврдити, да дружина срп. народног позоришта још није била овако складно склопљена као што је сад; ма да фали друштву љубавник и добар, прави интриган.

Сви чланови, са једва приметним изузетком знају своје улоге изврсно, па с тога се много мање примећују недостатци у доброј мимици.

Међутим прећићемо радњу, како познатих старих, тако и нових, нама прије непознатих позоришних чланова.

На челу друштва је управитељ г. Димитрије Ружић, наш први вештак. Ми немамо израза да свестраност тога изврстног српског глумца и вештака приказемо. Заиста је тај човек загонетка. Скроман, љубазан, добродушан, поштен, родољуб, моралан, честит пријатељ и — вештак. Све се у њему усредоточило, те га начинило стожером нашег позоришта. Но он се одиста и труди, да ово мезимче одржи, та одиста има много да претури преко главе, а много и да прогута, само да се друштво не распуди. Позорница је легло интригуа — од најситније ствари, бива огроман камен, са којим се на најневинију главу баци. И та се ситуасија свака 24 сата мења.

Г. Ружића није могло ништа са ове српске бине отерати. Па тиме нека му је веће признање.

Не можамо а да не споменемо доктора Робина, ког је по трећи или четврти пут већ у Сомбору представљао; а сад 5. нов. т. г. поново. У тој представи надмашио је себе, очарао нас је потпуно, уздигао се до врхунца величине и славе. Дали га равна има на којој позорници у тој улови — тешко. Он непрестано даје јасна и видљива знака о своме неисцрпљивом дару, о својој лепој и правој вештини. Евала му и слава!

Г. Лукић је врло напредовао, и одучио се од многих махна, које је у Цигану присвојио, па случајно и у салон пренео. Тако лупање по колену, де неби требало, зевање, отме му се када и кад нехотице. Држим да он то сам и незна да је учинио, али публика примети одмах, пошто је ту његову нехотичну махну тако упамтила, да јој увек без хотења пред очима лебди. Но то је врло мала махна, према оном лепом и великом напретку, који је г. Лукић учинио. Као Мишолет у Адријани диван је, као Цексон у доктору Робину несрамљен је, као Квазимодо постигао је врло знатан успех, врло је добар и као Мекдонелд у Библиотекару, само да је нешто, нешто тишији био, јер ма да улога Мекдонелда изискује робустан поступак, сурово понашање и обестно изјављивање, опет се несме на бини тако претеривати, да слушалац види и чује, како глумац изнемогава у гласу.

Код г. Лукића имамо још и ту пријатну страну да приметимо, да он говори јасно, разговетно; а при афектима несустигне му никад брзина реч, те да је пресече и прогута, већ се сваки израз чује чист, диван и говор саразмерно према потреби брзине и афекта удешен. Ово је врло значајно и по глумца велика добит, а за публику велико уживање.

Г. Михаило Димитријевић стоји данас у реду између првих наших глумаца. Ми смо пре две године казали да г. Димитријевићу предстоји лепа будућност, ако буде учио, неуморно радио и вечбао се у говору, да му глас добије јасноћу, и да се изгуби она подмула тавнина његова органа. Радујемо се, да се наше речено мишљење сасвим остварава. Г. Димитријевић постао је сасвим окретан и слободан на позорници, глас му је пунији и гипчији, појава му је лепа и увек је добро маскован. Сваким даном осваја он све лепши положај на позорници, те постаје љубимац публике. Види се да сваку улогу не само тачно научи, него и проучи, и труди се да увек изнесе потпуну слику. У жељи за успехом претера дикад у говору, те му се пресече реч и изгуби у брзини, а то му много износи квара лепом извађању улоге.

Г. Димитријевић приказује са осећајем, са ватром, но баш ту и лежи вештина, да га ватра његових осећаја не одведе у буру, у којој се изгуби лепота његовог пламеног осећаја — Глумац не треба никада да се занесе, те да мисли да сама појава уметне мимике већ прави довољан утисак; јест она праве утисак онда, када нема речи, али де њу реч ваља да потпомогне или управо, де она треба реч да оствари, па се та реч изгуби из слуха, јер је прогутана ил' пресечена од самог глумца, ту и мимика остаје без успеха. Г. Димитријевић млад је глумац, он има и воље и труда, па као год што је до сад савладао оне прве тешкоће, и стао на сигурно место напредовања, тако се надамо да ће и ове погрешке свладати, и стати у ред првих и првих вештака.

Као Миленко у несретној Бановој жалосној игри, одржао је он својом живом, лепом и вештачком игром интересовањем гледаоца до краја. Силне промене, које се у томе збивају, једва да би оставиле који траг од сећања на догађаје; тек маркиране сцене из игре г. Димитријевића остале су као поједини светли моменти незаборављени у души публике.

Врло је добро схватио и извео улогу морнарског официра у веселој игри „Муж на селу“ па онда Мориса у „Адријани“, а особито Лотара у „Библиотекару“.

Овоме напретку радујемо се из свег срца, и желимо, да корача и даље тим путем.

Г. Марко Суботић стари је интелигентан глумац, искусан и много читан, он није био пре две године у Сомбору, већ је међутим ангажован. Код њега се види велики напредак од оно доба, када смо га пре десетину година видели у Сомбору. Досад је сваку важнију улогу добро знао, а тиме је био окретнији и сигурнији у извађању појединих важнијих појава; тако у „Звонару богородичне цркве“, као Клод Флеро, де у тавници изјављује Есмералди љубав био је потпуно у ситуасији победилац, те је зато пожњео признање у слушаоца.

Но међу тим имамо да приметимо код г. Суботића, да мање улоге, које му се доделе не савлађује са пажњом, а можда и вољом, те зато бива, да му се говор често прекида и онда дође једна мимика, која покаже раширене руке и слегање рамена и јако прислушкивање суфлера.

Г. Марко Суботић говори лагано, јасно и потпуно разумљиво, као и г. Лукић; па када му није улога у вољи, онда опет говори тако лагано, да се од развлачења једва знаде рече-

промисле они, који редован начин сазива саборског осујећавају, да ће се народ умети одлучити и за монстр-депутацију из самог народа, који ће непосредно у Њег. Величанства сазив сабора замолити. Ако им ово у данашњим околностима годи, они нека народ на то натерају. — У.)

Политички преглед.

Прошлог петка почела је у сабору угарском **ђенерална дебата о повишењу доходаринског прореза.** Први устао је против владиног предлога заступник Хелфи од странке независности. Хелфи напао је у подужем говору веома жестоко на владу Тисину и начин њеног назови газдовања, Препоручив свој сепаратни вотум очитова Хелфи да не заслужује ни најмањег призрења она влада, која као садања угарска у свом газдовању напушта сва дојакошња начела и обећања своја. Колики је утисак Хелфи својим разлагањима морао учинити на редове ваздa верних следбеника Тисиних, сведочи најбоље то што одмах за њим устаде министар Сапари, који владу и себе покуша одбранити од Хелфијевих нападаја. Даље је говорио против поднесеног предлога Данило Ирањи, који предложи да сабор одашље комисију од 21-ог члана, који да изради предлог за радикалну реформу порезе. Против владиног предлога устао је за тим заступник Хорански. Исти потпомагао је предлог Ирањијев а у погледу поднесеног предлога владиног, приметио је, да је то већ петнајсти поднесак, којим садања влада од сабора угарског тражи — повишење порезе, уједно изјави, да се влада налази у великој заблуди, кад мисли да ће са потраживаних три милијуна бити успостављена равнотежа у редовном буџету. Та равнотежа биће у најкраћем времену поремећена дуговима, што ће се морати учинити ради покрића дефицита у ванредном буџету. Но све кад би и пошло за руком да се повишењем порезе постигне равнотежа у редовном прорачуну, то овим ипак не би још ништа постигнуто било, кад огромни дефицит и даље перманентан остаје. У разлагању своме наведе Хорански да „би за Угарску велика срећа била, кад би могла доспети у онај положај, у коме се налазила године 1875. Дефицит државни износио је тада истина 39 милијуна, али онда и помоћна средства беху још сва интактна, дочим су данас већ сасма исцрпљена. Али, зар порезе што их од 1875. год. уведосмо у државна добра која од те године распродасмо не представљају такођер своту од 39 милијуна? И нисмо ли од тог доба многе државне послове општинама на врат бацили, које ове трошкове тек само новим порезивањем могу да покрију? И поред свега тога износио је дефицит у години 1882-ој педесет и два милијуна, а и у 1884-ој представљаће он своту од преко 31 милијун форината.“

Споменув како је политички дефицит садање владе још већи и несретнији од финансијског, и како је тај политички дефицит условљен лошом финансијском политиком садање владе, која не зна ништа друго, већ само порезу повисивати, изјави говорник, да је предложено повишење не логично и не правично и да ће распламтити борбу између појединих редова друштвених. Хорански заврши следећим речима: „Садања влада газдује дакле без икакве идеје и без икаквог сустава; заман се позива на наследство, што га је наступила при примању управе; ма какво да је било то наследство, пут којим је она пошла мораће земљу до пропасти довести. Заман се влада позива на своју већину; историја показује да су земље, које својој пропасти у сусрет иђаху онда баш најзнатнијом већином располагале, кад су својој пропасти најближе биле. То је већина којој није до тога стало да води борбу око начела, већ ли ради одржања своје превласти.“

Говорник одбија предлог, јер нема поверења у садањој влади и јер је уверен да ће поднесени предлог подсећи жиле народног бића. — За Хоранским говорили су још Мориц за, а Бекер, Угрон, и Видличкај против предлога. Расправа продужена је јуче, у понедељник 21-ог тек. месеца, но пошто је влада будимпештанска усвајање поднесеног предлога учинила питањем свог даљег остајања на власти, то се може као сигурно рачунати да ће предлог овај бити усвојен за основу специјалној дебати и да ће сабор прихватити предложено повишење доходаринског прореза, јер тешко је замислити да ће ваздa верни Тисини следбеници хтети и смети изневерити својега господара.

У Будимпешти обнародована су **ручна писма краљева** којима се барон Рамберг решава дужности краљевског комесара а на његово место за троједничког бана поставља гроф Куен-Хедервари, дојакошњи велики жупан ђурски. Уједно је и Бедековић поново наименован за троједничког министра. Одступајућем барону Рамбергу подарен је за стечене заслуге орден железне круне првога степена. — Овим наименовањем била би дакле у неколико решена криза, која је кроз ово три месеца владала у Троједници, јер да су тиме стварно решене и изравнане и оне тешкоће, које су кризу управ изазвале, као што то неки горњи листови тврде, то тек доказати ваља. У том погледу јављају из Загреба, да је тамо прошле недеље била конференција заступника такозване народне странке, на којој су присуствовали сви чланови те странке, који се сада у Загребу баве и на којој да је учињен предлог, да странка та закључком изрече да она и сада стоји на станишту, нагласшеном у изјавама од августа и септембра тек. године. Даље говоре да је том приликом донесен закључак, да ће поменута странка само ону владу потпомагати, која буде стајала на земљишту закона о поравнању и која за тим тежила буде, да се закон овај у свему најтачније изваља. — И странка независњака држала је тога дана конференцију, на којој се саветовало о положају, који ће странка ова заузети прама новоме бану. Закључци независњака држе се у тајности. — С друге стране јављају да ће нов бан, који је данас, у уторак 22-ог тек. мес. заклетву у руке краљеве положио, на доста јаке тешкоће наићи, јер ма да пријатељи и покровитељи Куен-Хедерваријеви трубе, како је он у Загребу слушао свеучилишне науке и како је за тим две године служио у сремској жупанији, то ово ни најмање не смета да у Троједници многи новога бана у „Мађароне“ рачунају и да га у пословима државне администрације држе за новајлију. Било како му драго, у Троједници владају и данас у свему они исти односаји, који су у тој земљи постојали пре задњих немира, а о том нема сумње да бана веома мучан посао чека, јер у једно и исто доба не може се угодити на стварним потребама основаним потраживањима становништва троједничког и шовенистичким жељама будимпештанских кругова.

С обзиром **на односај Русије према Немачкој и Аустроугарској** пише „Жур. де Ст. Петербур“ да не стоји да се пријатељство Русије с Немачком не да спојити с добрим односајима Русије прама Аустро-Угарској, особито ако у Бечу престану сањати о освајању балканскога полуострва. Пошто у том случају не би било никакве противности између руских и аустроугарских интереса, то би и међусобни односаји остали посве непомућени. — Тешко је је поверовати да ће се Беч хтети одрећи поменутих сањарија, а тиме дат је и одговор на питање о могућности добрих односаја између Русије и Аустро-Угарске.

ДОПИСИ.

(Б.) **Беч** 27. нов. (Последице ђачких немира на универзитету. — Мутни таласи Миклошићеве прославе.) Да ће дотле доћи, заиста се нико није надао, најмање пак они, који су демонстрацију дивали и они који су их ма и под маском мавили. После добро запаљеног картача популарнога проф. От. Лоренца мислило се, да ће на томе остати; али не би тако. Ево нам данашњи дан донесе на опште изненађење ову лаконску изјаву од стране ректора Ведла: „Част ми је поднети оставку на ректорству, јер ми је здравље толико нарушено, да морам навити, да што више мира имам.

Бог и душа, можда је и тако, можда је слабо здравље једина и права побуда. Али у овим приликама не можемо, да не тражимо другог дубљег узрока. Ректор Ведл ни пре ни после не осећа потребу мира, него баш сад. У тајну се не може продрти, али као да ће бити ипак нешто у ствари. Поговара се на име о укору од наставног министарства. Особито је међу ђачким круговима распрострт тај глас, а као да су и иначе многи наклоњени да верују у њ.

Познато је, да је Ведел хтео прошле недеље да поведе дисциплинарну истрагу противу проф. Лоренца, осећајући се увређен овим речма у Лоренцовом говору ђацима: Да сам ја ректор, ја бих знао шта би с бунтовницима. А Ведл је још мало променио ове речи — као да је Лоренц рекао: Да сам ја ректор, не би се догодили таки шкандали на бечком универзитету. Но као да у том није успео код академског сената те сад налази за мудро под лепим изговором положити златни ланац? А можда је као што неки хоће, баш и укора било од министарства? Да је одступање свакако услед јаких спољашњих прилика дошло, место једино због слабог здравља изгледа тим вероватније, кад споменемо, да је 12. о. м. од министарства стигао отпис, који је свима професорима достављен, а у коме се изражава велико чуђење, што је Ведл правничком декану Екснеру на енергичном утишавању немира захвалност изрекао, пре него што су немири извођени и расчишћени. Ведл ни онда још није показао воље да захвали. Да није дакле сад онај отпис мало пооштрен и место чуђења укор дошао — те је Ведл сит ректорства?

— Миклошићев дан смо прославили сјајно а достојно „у одушевљењу и слови“ и старац се заиста могао само радовати, видећи да му рад плода носи будећи међу Словенима братску љубав а зближујући их. У толико непријатније дирнуше догађаји, који се збише на свршетку комерса, а тим немиље, што се збише још на оном месту, и оној истој дворани. То је сцена између Руса с једне и Рутена и Пољака с друге стране. Ствар је просто у овоме. Један Рутен је наздрављао и ценећи Миклошићеве заслуге, изрази велику радост и благодарност рутенског народа, што је Миклошић језик рутенски, који је досад сматран као диалект само велико-руског језика, испитао и пронашао за самосталан, те су Рутени сад слободни у том погледу. То је дало повода, те је други говорник, који је за њим дошао, велико-Рус, опширније потегао ту ствар, бранећи Русе. Он рече, да Руси ником не сметају; и они су народ за напретком, и они теже за лепшим и узвишенијим! Што је на ово следило, морало је сваког непријатно таknuта, и ми жалећи, особито с болом у срцу то примећујемо, што је у метежу и Србин један — тек је Србин — био. Један глас из околине говорникове повика: Није оно народ, који шаље у Сибирију, него онај, који је у Сибирију послан. Сад се у јадаред просу око говорника као киша: pereat на Русе. Рутени почеше, а Пољаци су већ ту били и прихватише. Шкандал нико више не мога утишати, док комесар друштво не распусти и дворану не затвори.

Него једно смо опет у овом профитирали — видели смо како су Немци искрени. Смешно је заиста било сутра новине у руке узети. Они органи, који су о прослави и Миклошићу најмање донели, који су једва тек обичаја ради у два-три реда ствар и човека споменули, ти су баш сутра овај шкандал најопширније регистрирали, жалећи бајаги, што је така лепа слава морала бити помућена.

Оставите се тога, уверени смо ми да вам је жао али не то, него — што је на том остало, а нису се још и покрвавили. . . ти варвари Словени.

Из Лике. (Један ферман нашег окружитеља Касумовића). Ни мање ни више наш се је госп. окружитељ Касумовић предузео, да Србе збрише са лица земље. Није доста што с учитељима експериментише по својој ћуди при чем најгоре пролазе Срби учитељи; што у мјеста са чисто православном децом меће учитеље католике; што свагђе љуто прогони српско име — већ је почео и званично пропагирати; он се ево предузео да у школу међу невину дјечицу увуче сјеме пропаганде и великог Хрватска — и то њему иде за руком. Он има довољно велику легију за то способних учитеља, — а не боји се да ће га зато ко на одговор позвати, као што није ни за толика до сад изнешена противаконита дела. Њему нико ни бијеле не рече за његово партајично држање. —

Збиља човјек се мора запитати гђе ми живимо? Обстоји ли икакав закон за чиновнике који не иду путем, што им га закон прописује? Да ли ће се подржавати онај човјек, који је до данас у свијем слојевима народа стекао само мржњу? Јели то подржавање на корист земљи и народу?

На ова питања нека одговоре господа у Загребу — само би слободни били споменути, да необстоји народ ради чиновника и њихове самоље, већ да су чиновници ради народа и његова благостања, с тога морају настојати, да народу у помоћи буду, да му омиле управу и законе, а не да сеју раздор и мржњу и онђе где је до сад било није. —

Него да пређемо на започету тему.

Код нас у Крајини постоји једна наредба, да се дјеци која су школу свршила из школске благајне наручују корисне књиге као божићни дарови. До сад је увјек влада разашиљала списке у којима смо налазили књига и српски писаних, али у опште за дјецу удесних, те се је могло набавити оно што је дјечијем развитку прилагођено, што она могу разумјети и с користи читати. — Ове је године другчије. Нама је дошао до руку ферман нашег г. окружитеља управљен на све нот. уреде под бр. 1882 од 3. студена у ком се строго налаже, да за ову годину имаду сва мјесна школ. вијећа преко одбора „drustva sv. Jeronima и „Matice Hrvatske“ набавити неколико књига, које ће се као божићни дарови дјеци раздјелити. — На концу свог фермана вели: Kotarskoj oblasti valjati će strogo paziti na to, da se i zbilja knjige naruče samo od rečenih družtva (sv. Jeronima i Matice Hrvatske), a izkazi o podjelenih knjigah neka se u svoje vrieme predlože okružnom upraviteljstvu.“ — Овому коментара не треба. —

Ето с чим нас је усрећио госп. Марко. Пре-

ница склопити; с тога би дакле наша скромна примедба била та, да си г. Суботић даде труда и код најмање улоге јер те мале ствари, кваре му углед код већих ствари, које он и по појави и по покрету уме мајсторски да изведе.

Прави глумац чим ступи на позорницу па ма тамо ни речи не проговорио, треба да учини на гледаоца утисак самознања своје задаће, јер иначе квари нимбус онога, што по некад у неким партијама сјајно изведе.

Остаје нам, да још коју реснемо о г. Добриновићу као старом познанику.

Њега видесмо само у две представе и то у „Рат у мирно доба“ и у „Библиотекару“. Г. Добриновић учинио је гигански корак за ове две године дана. Ми смо пре две године, а касније су и други критичари приметила, да г. Добриновић ради аплауза, пређе из најфиније комике у лакрдију и то му се јако замерало, пошто није могао са представом својом ни он постићи прави резултат, а ни дело није остварено као што је замишљено.

Но сада у два маха г. Добриновић засведочио је као комичар и у најситнијим и најосетљивијим нијансама изредну глумачку даровитост и вештину. Већ његов излазак на бину изазове пријатан уплив. Његово посматрање и његов сваки покрет има места и попуњује дражест и лепоту сцене. Његове разноврсне модификације гласа, производе чаробан утисак, а ово је тако нужна особина за глумца, која јединито припомаже, да глумац постане славан и вештак; ове промене гласа највештије изводи г. Ружић а добро их уме и све напреднији бива у томе погледу и г. Динић. Исто тако труди се и г. Лукић да присвоји те важне промене звука у свом гласу, но још му оскудева истрајност да не пређе у свој сопствени глас, но воља којом г. Лукић ради постиће и то важно и нужно својство.

О г. Добриновићу спомињемо са тугом, да лежи тешко болестан, те га већ 14 дана нема на позорници, што се веома рђаво осећа. Надамо се да ће криза срећно проћи, и да ће бити скоро повраћен нашој позорници и публици, која га жељно очекива; а при томе да ће се потпуно засведочити наше горње речи те и попунити.

Тиме је исцрпљен низ познатих нам мушких чланова.

Сада ћемо да приказемо рад женских познатих нам чланова срп. народног позоришта.

Најстарија је чланица гђа Драгиња Ружићка.

Од својих многих важнијих улога представљала је Жервезу у звонару богородичне цркве са чуством и изразом материнских осећаја са изтрајним успехом.

Гђа Ружићка у потпуном смислу права глумица. Бина је њена кућа.

Глас јој је звучан, улога јој је сигурна, говор јој је тачан и разумљив; но што је за потпуни приказ најнужније, то је маскирање, облачење и намештај.

Да представа једна буде потпуна, да има правог и траженог ефекта, нужне су и лепе и одговарајуће декорације, осветлење, музика, намештај и. т. д. Но најнужнији је прикладно облачење. — Кад когод хоће да важи за идеал, онда мора бити тако у свему тачан и прикладан, да личи ономе савршенику, за које га хоћемо да држимо.

Како н. пр. изгледа љубавница, ако јој је карнир опаран па виси, рукав подеран, пертл прекинут па виси, ципела закрпљена и т. д. ил' како изгледа човек у салону, који дође у папучама или слично томе, у извештаном оделу итд. — Глумцу и глумици је најважнија задаћа, да за сваку представу проучи какво му одело треба, каква маска, шта му пристоји, а шта не; та заиста чудновато изгледа, кад по неко младо лице представља старца ил' деду па се само напудерује, као да су старости само седа коса, а не смежурано и уборано лице, и раслабљено тело.

Ко хоће да нас занесе и у машту уљуља, тај ваља да је тако сличан оригиналу, да ми заиста видимо оригинал, а не оног глумца ил глумицу.

У томе је погледу г. Лукић изредан мајстор, он си даде труда при маскованju, те одиста неоскудева му никада ништа у том послу; а публици учини лепу и пријатну изненаду. Исто тако и гђа Драга Ружићка пази на све. На њој је одело као саливено, све уредно и цели одговарајуће.

Глумац ваља да има на уму, да он, ма да представља обичне догађаје домаће, несме узети на себе неестетично одело. Он мора имати обзира према публици. Н. пр. велика је погрешка, кад човек у својој соби, на бини, као разонодно одело обуче шпензл, т. ј. кратко одело, те све своје доњне делове, удове и форме обнажене окреће час спреда, а час састраг публици. То је врло ружно и чини непријатан утисак. Одело таково носе кочијаши, а никако образован човек па ма у својој соби.

Гђа Ружићка не пушта из вида ни најмању ситницу, с тога човек мора када се она појави на бини да задржи на њој са задовољством свој поглед, те да се диви.

Гђца Јеца Поповићева опробана је позоришна снага. Она је за себе оригинал у својим улогама и то такав, ког препоручујемо млађима несамосталним да га подражавају. Гђца Јеца никада не размахне рукама већма, него што треба. Сваки јој покрет одговара збиљу, она је у љутости подпуно достигла границе, преко којих би један миг постао бесомучност, и заото њена игра никада не одудара од склада, никада непоказује претераност, која би хтела тим већи ефекат и по томе аплауз. — Но она пази и ону другу страну, ону допуњујућу, декорациону. Ако је баба, она је то у потпуном смислу, ако је наказа, она је то у потпуном смислу, ако је сујета, она је то у потпуном смислу. Њено је лице кад треба нагарено, па нарумењено, па набељено, па налепљено, она готово ретко излази на бину у својој слици, па заото има врло мало људи у публици, који би гђцу Јецу познали, када би је на улици срели. — То се зове бити права глумица, права вештакиња.

Гђца Ленка Хаџићева, била је увек мила појава на позорници, па је и сад; но морамо и то признати, да је она за ове две године јако напредовала Код Ленке имамо да приметимо једну лепу врлину, која многом глумцу не достаје, а то је пажња да јасно и разумљиво речи изговори и да пази на чист српски језик. Позориште треба да је школа, да је катедра, са које се чује права, чиста, звучна и лепа српска реч. Глумац и у том погледу мора бити учитељ и исправљач покварености мештанског разговора и германизма.

Као Добрила, држала је равну меру са Димитријевићем и постигла је у појединим моментима, у колико само поделење и расположај истог дела допушта потпун успех.

У осталом гђца Ленка показује толико труда и воље, а поред тога и њена спољна симпатичност чине, да је публика веома радо виђа на позорници. Живила!

(Свршиће се.)

ко половицу дјеце у овом окружју је православне вере и српски народности и та дјеца морају ето сисати науку из књига друштва св. Јеронима, које скров и скров провејава дух католички. И млади Српчићи бити ће усрећени: Danicom, Životom svetaca i svetica božjih, те свјетским романима Matice Hrvatske. —

Дакле те су књиге за дјецу од 13 — 14 година сподобне? Дакле збиља друштво св. Јеронима и Матица Хрвацка постоје за школску дјецу, а не за одрасле људе? Зар се у хрвацкој књижевности — кад већ неће г. Марко да обзир узме на српску — неможе наћи за дјецу прикладни књига? Гђе је хрвацко-петагогички књижевни збор, који као струковно друштво, умије и знаде препоручити оно, што је за дјецу? — Али код нас се не иде на то, да се дјеци пружи здрава и непомућена наука, већ да се пропагандиште. Нигђе у наображену свијету до ли овђе и у Угарској неупотребљује се школа и просвјета као оруђе шовенске политике; али зато и не стоји просвјета нигђе нукавније, него овђе. —

Нас су Хрвати усрећили комуналном школом. Кавали су, да ће у њој бити поштована свачија вјера и народност. — Па ето како се штује једно и друго. И још могу Хрвати казати, да се ми не имамо на што потужити!

Ми се чудити морамо, како се могао замјеник надворника, као струковњак сагласити са овим ферманом. Та он — ако и труна петагошког знања посједује — морао би знати, да књиге што их Матица Хрв. и свето јеронимско друштво издаје нијесу за школску дјецу од 13 — 14 год: већ за одрасле људе.

Он би морао знати као педагог, што се смије дјетету у руке дати — и што је права цијељ продужне обуке. Али изгледа, да је он своје педагошко уверење — ако га је т. ј. икада имао — о клин објесио и запливао србождерском струјом свога шефа Марка. — Из рана је почео покавинати фарбу. — Добро би било, да се тога окане и да врши своју дужност као струковњак савјесно, јер ће се ваљда и у Хрвацкој наћи бар један човјек на власти, који ће овакову потбељку и за школу штетоносну стању један пут крај учинити. Та и Хрватима — ако се броје међу цивилизоване народе — мора бити на срцу права просвјета без примјене страначва и апоспаторства. —

Ми смо знати жељни, шта ће на ово учинити наша конзисторија, којој је добро познат смјер друштва св. Јеронима, које је други „Hilfs Verein“ Хоће ли и наш преосвештени госп. епископ — попут митрополита Саве — подићи глас свој против очиту наметању овог друштва нашем народу и код владе порадити, да се српска православна дјеца ослободе од књига свето-јеронимских, које им трују душу и помућују религију, а да се за српску дјецу српске књиге наручују? — Идемо да видимо, шта ће он учинити, а уједно шта ће учинити и влада, а на челу јој пресв. госп. Вончина. Хоће ли он допустити, да се у школу увлачи растројство и страначтво? По том ћемо онда судити, колико важи код нас права просвјета — и шта влада мисли с нама Србима у питању школе? — Vederemo! —

Дневне новости.

(Жељезница Нови Сад — Земун) прегледана је јуче и данас од нарочите комисије. Комисија ова враћа се вечерас у Нови Сад и сутра, у среду, саставиће се и потписати у овдашњем мађистрату на прегледање пруге односећи се званични спис. Говори се да ће се нова пруга између 6-ог и 10-ог децембра по нов. кал. промету предати. Овом приливом не можемо а да не дамо израза нашем чуђењу, што меродавни кругови не нађоше за вредно да на ово прегледање позову заступнике јавне штампе у нашем месту. Шта је овоме узрок, не знамо, а не држимо за вредно нагађати. Могуће да је шовенизам хазафишага презрео уљудност.

(Предавање у читаоници). Као што је јављено већ у овоме листу, држаће се и овог поста као и пређашњих година. у дворани „Српске читаонице“ у Нов. Саду јавна предавања сваке суботе. У идућу суботу 26. новембра (8. децембра) предаваће г. проф. Стева Милованов. — Поштовани чланови, српске читаонице позивају се уљудно, да дођу у што већем броју на ово па и на сва редом предавања од сада.

(О утврђењу Париза.) Париска штампа почела се од неког времена веома озбиљно занимати питањем о отврђењу Париза. Питање је, истина, више локалне природе, али му се ипак знатна пажња поклања. „Тан“ јавља, да је војени министар изјавио, да не ће дозволити да се разоре садањи бедеми око Париза, док се не одобри, да се други пирега обима поставе. Изгледа да су овом резолутном изјавом министровом уљуткани они гласови, који су ту скоро још тражили, да се поменути бедеми поруше а на њихово место ништа не подигне.

(Бој са нихилистама). Пишу из Одесе: Ноћу од 24. на 25. пр. м. побише се не далеко од главнога губернијскога града Харкова наоружане нихилисте са наоружаним редарственим и судбеним чиновницима. Извршујући одбор странке „Народна Воља“, требајући новаца, наложи својим харковским једномишљеницима, да првом згодом поробе новчану пошту, која вози међу Харковом, Чугујевом, Чупијанком итд. Харковске нихилисте латише се одмах овога посла и одлучише, да поробе пошту 24. пр. м. Међу самим нихилистама нађе се међутим особа, која ствар ову одаде харковском редарству, које одмах нужне мере предузме. 24. пр. м. у вече буду пред поштанска кола упрегнута не као обично два, већ четири јака коња; на кола седоше пак по два наоружана постиљона и кочијаша. За колима јахаше у некој даљини два полицајска чиновника, харковски окружни судац Сајачев, харковски градски начеоник и његов заменик, сви наоружани. Поштанска кола кренуше као обично, у 9 сахати из Харкова, и једва што беху превалила миљу пута, створи се изненада пред коњи човек, зграби коња за узду и повиче: Стој! Разбојник у исти мах избаци хитац на постиљоне, који осташе неозлеђени. У тај пар прискочише друге нихилисте, којих беше седам, другу у помоћ, те док неки почеше секирама разбијати поштанска кола, други пуцаху на поштанску пратњу. Но споменути пратиоци дођоше на место, те се заметну бој са разбојницима. С многих страна избачено је више хитаца из револвера; неки погодише коње. Разбојници, свладани силом, дадоше се у бегство. Градоначеников заменик ухвати једног у бегству. Тај се отимаше свом силом и ма да је био рањен, некако утече. Бегао је још једно 30 корачаји, па се сруши на земљу. Кад су градоначеников заменик и окружни судац дошли к њему, опали лежећ још два хитца по не погоди никога. Ухватише га и свезаше но умре им на рукама. Беше већ пре попио отров. Поштанска кола одвезоше се у Рогањ, где су новци предани и сачувани; харковски губернатор буде одмах извештен; да пошаље војске у помоћ. Мало за тим дођоше на место заповедник козачке пуковније, која је у Харкову у посади и 60 козака, који пођоше на све стране, да нађу разбојнике, но овима не беше нигде ни трага. Убијени разбојник средњега је стаса и јака телесна састава, кратке браде. Чиста бела кошуља, елегантни црни овратник и беле руке му показују да припада бољем друштву. У његовом џепу нађено је осим оружја и више компромитујући писама.

(Тајна штампарија бечких социјалиста.) Бечка полиција ушла је у траг, у једном тамошњем подруму, тајној штампарији бечких социјалиста. Цела ствар доста је тајанствена. Бечка полицијска власт ухватила је тајну социјал-демократску штампарију, и уверена је, да је тиме ушла у траг једној већој револуционарној завери. Већ од дужег времена беху полицијски органи у непрекидној трзавици, јер се по улицама Беча многобројно распростираху социјалистички списи и брошуре. И ако се на сав могући начин трагало ипак полицији не пође за руком да уђе у траг извору тих списа. У први мах мислило се да се они из иностранства у Аустрију уносе. Али противу те предпоставке беше та околност, што су се ти списи односили и на неке дневне догађаје. То је власт највише уверавало, да се они казними списи штампају у Бечу. Мере на проваласак тајне штампарије беху пооштрене, и ових дана пошло је полицији за руком, да уђе у траг тајној штампарији у подруму стана једне раденичке породице. У улици Лаксенбуршкој у кући бр. 67. у којој живи раденик Рулет, дође прошле недеље у јутру већа полицијска комисија, предводио ју је царски саветник Франкл, а у пратњи неколико полицијских агената. Полицијски органи претресоше кућу тако рећи из темеља, а нарочито стан поменуте породице. Међу тим цео рад полицијски остао је без успеха. Кад је претрес у стану породице свршен био, затражи комисија кључ од подрума, који припада њиховом стану. Жена раденикова рече, да се кључ налази у другог једног раденика, који у истој кући станује, на ово оде комисија у стан тога раденика, па пошто и овде ништа не нађе, она оде у стан трећег неког раденика који је у истој кући становао. Најзад се приступи претресу подрума, и ако се кључ нигде није могао да нађе, у подруму нашла је полиција закопану ручну штампарску машину, са већим материјалом штампарским. Слова су узапћена, али дали су тим словима штампани они списи није се још могло сазнати. У след тога полиција је ухапсила поменуте раденике. Али пошто се још непрестано распростиру социјалистичке брошуре, мора да има још негде каква тајна штампарија. У раденичким круговима изазвало је ухапшење поменутих раденика велико изненађење. И ако раденици припадаху раденичкој партији, ипак нису знали да су они какве главне чињенице. Полиција живо ради да уђе у траг и другој штампарији, и сваки са нестрпљењем очекује свршетак полицијског трагања. — Има дакле и Беч своје нихилисте.

(Дима и његови повериоци). Страни листови доносе под овим насловом следећу причу: „Једног лепог јутра требао је славни романсијер да плати меницу у 5000 фран. са свима судским трошковима; ако то не учини беше му известан затвор због дуга. Тога јутра ишао је замишљено преко париског булевара, премишљао је, како да се извуче из несретног положаја, у томе нађе на њега један од његових сурадника. Овај беше још са свим непозната личност и баш један дан пре тога беше примљен за члана „друштва драмских уметника“, увек беше рђаво одевен, сув, висок, на глави шиљаст шешир, дугачке танке ноге, а у руци му се увек витлао штап. Ја сам спашен, помисли Дима, па рече своме сураднику: „Требаш ли новаца?“ — Разуме се. — „Хајде са мном, и ради све што ти ја рекао будем“. Оба књижевника седоше у једна кола, Дима је заповедио кочијашу да га вози Скрибу, његовом другу и пријатељу; уз пут препоручио је своме сураднику, да се пред кућом Скриба шета горе доле, а он ће сам отићи у стан Скрибов. Кад је Дима дошао до врата Скрибове собе, он јурне унутра и викне: „Ухватили су ме ја морам у затвор!“ — „Није могуће“, одговори Скриб, па онда додаде: „Колика је сума?“ — Маленкост, само 5000 франака! Погледај на прозор, па ћеш видети ко је пред твојим станом“. Скриб погледа на тротоар и виде једног непозватог где поред фијакера стражу чува; он извади 5000 фран., даде их Дими, и овај нагло оде. У фијакеру да он своме помоћнику 500 фран., а остало задржи за себе. После неколико дана имало је друштво драмске уметности своју седницу у којој је председавао Скриб. Баш хтеде Скрибе да отвори седницу, али опази оног мршавог у првим редовима па жутито вину слуги да избаци напоље тог полицајца трговачког суда. У сред ове збуне приближи се Дима председничком месту и шапну нешто Скрибу, нашто се овај почне из свег срца смејати па најзад рече: „Молим, молим, ово је била само мала забуна. Ви можете остати!“

Политичке вести.

— У седници сабора угарског од прошле суботе поднео је министар финансије законски предлог, којим тражи да му се изда индемнитет за I. четврт идуће године, пошто се државни прорачун до божићних ферија не ће моћи расправити.

— Из Будимпеште јављају да ће сабор угарски до 12-ог или најдаље до 14-ог децембра (п. нов. кал.) обавити законске предлоге о браку између чивута и хришћана, повишењу доходаринског прореза и издавању индемнитета, те да ће се за тим одгодити до 7. или 8. јануара идуће године.

— Помиње се да ће за предстојника унутрашњег оделења при влади загребачкој доћи бивши жупан сремски Кушевић, но с друге стране означује се ова вест као проста комбинација. Шеф оделења за богоштовље и наставу остаће по свој прилици Вончина.

— У Србији је по уверавању београдског пресбирова опет све у најбољем реду. Новости нема никаквих, осим ако ће се то као новост узети да преки суд „свој посао обавља“ и да бивши „напредњачки“ министри гледају где и како ће за се уловити што згоднију бусију. Пироћанац постао је заступником железничког друштва, Гарашанин заступником Србије у Бечу, Новаковић и Чеда члановима државног савета и т. д.

— Јављају да ће седнице талијанске коморе, одмах пошто ова буде расправила државни прорачун, закључене бити. Нова сесија отвориће се месеца јануара нарочитим престоним говором.

— Немачки престолонаследник враћа се данас из Шпаније.

— У Паризу умрио је бивши румунски министар иностраних послова Боереску. Сенат и комора румунска закључили су да се Боереску о државном трошку у Румунију пренесе и сарани, и да се три дана не држе никакве седнице.

— У Шпанији наступила је министарска криза. Пада у очи, како се немачки листови труде доказати, да овој кризи није узрок путовање немачког престолонаследника, већ унутрашње тешкоће у Шпанији.

— Гроф Швајниц немачки заступник у Петрограду био је прошле среде код Бизмарка у Фридрихсрују.

— Лорд Хартингтон држао је 20-ог тек. мес. пред својим бирачима у Ерингтону говор у ком је нагласио добре одношаје између Француске и Инглеске.

— „Н. сл. Пр.“ јављају из Загреба да ће се сабор троједнички састати између 12-ог и 14-ог децембра по нов. календару.

— Војвода Пламенац отпутовао је са Цетиња у Андријевицу да спроведе уређење границе прама Плави и Гусињу.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

(Међународна конвенција за заштиту занатлијске радиности.) У Берну се живо ради на оснивању међународне конвенције за заштиту занатлијске својине. Од прилике имао би се завести један биро, који би штитио занатлијске интересе свију земаља које би дошле у тај савез: Тај биро вршио би све заједничке послове а и преписку са државама те конвенције. У Берну би био главни депо свију патентованих проналазака, индустријских цртежа и модела. Државе, које ступају у ту конвенцију јесу: Швајцарска, Белгија, Француска, Италија, Холандија, Португалија, Србија, Шпанија и др. Конвенција ће имати извесне своје наредбе о патентима, трговачким фирмама, о преносу и важности истих у разне земље, које улазе у ту конвенцију, према чему ће оне регулисати своје дојакошње законе о томе.

(Фердинанд Лесепс) води сада преговоре о сујецком каналу са интересованим круговима у Лондону. По вестима „Дели Телеграфа“, још нису изнесени никакви нови предлози. Британски сопственици лађа и трговци из престонице захтевају: сразмерно учешће уједињене краљевине у управноме савету сујечког друштва, према броју акција које су купљене под владом лорда Биконсфилда; политичке гаранције, да ће се одржати слободан пролаз воденога пута за Инђију; службени домицил друштва у Енглеској и Француској. Лесепс није наклоњен томе последњем потраживању, а неким мањим односима са свим је противан. Енглеска ће влада посредовати тек онда кад Лесепс изађе са предлозима, који ће одговарати тежњама извесних кругова у Енглеској, који имају учешћа у овоме важноме предузећу.

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈОНСКЕ РАДЊЕ Стевана Костовића у Будим-Пешти

од 19. новембра (1. децембра) 1883.

Жито	из Потисја	—	—	—	—	79	81	ф. 10.15 ф. 10.35
„	„ „	—	—	—	—	77	78	„ 10.— „ 10.20
„	банатско	—	—	—	—	76	81	„ 9.80 „ 10.10
„	„	—	—	—	—	—	—	„ —.— „ —.—
„	„	—	—	—	—	—	—	„ —.— „ —.—
„	бачко	—	—	—	—	79	80	„ 10.10 „ 10.30
„	„	—	—	—	—	76	78	„ 9.90 „ 10.15
Жито	влашко	—	—	—	—	76	78	„ 9.— „ 9.35
„	„ по каквоћи	—	—		—	74	75	„ 8.25 „ 8.75
„	српско	—	—	—	—	75·5		„ 9.— „ 9.10
„	„	—	—	—	—	—	—	„ —.— „ —.—
Уванц-жито за март-април 1884.					—	—		ф. 10·06 „ 10·08
„ за септ.-октобар					—	—		„ 10.38 „ 10.40
Раж мађарска		—	—	—	—	—	—	„ 7.60 „ 8.—
„ влашка		—	—	—	—	—	—	„ 7.40 „ 7.75
Јечам за храну		—	—	—	—	—	—	„ 7.20 „ 7.40
„ за пиваре		—	—	—	—	—	—	„ 8·— „ 9·—
„ влашки		—	—	—	—	—	—	„ 7.10 „ 7.30
Воб трг. роба		—	—	—	—	—	—	„ 6.40 „ 6.75
„ фина роба		—	—	—	—	—	—	„ 6.70 „ 7.—
Уванц-воб за март-април 1883.					—	—		„ 7.26 „ 7.28
„ за септ.-октобар					—	—		„ —.— „ —.—
Проја мађарска		—	—	—	—	—	—	„ 6.60 „ 6.75
„ влашка		—	—	—	—	—	—	„ 6.80 „ 7.10
„ влашка за пролеће		—	—	—	—	—	—	„ —.— „ —.—
Кукуруз, готова роба, банатски					—	—		„ 6.40 „ 6·45
„ „ „ влашки					—	—		„ —.— „ —.—
„ за јули-август банатски					—	—		„ —.— „ —.—
„ за септ.-август банатски					—	—		„ —.— „ —.—
Кукуруз за септ.-октобар банатски					—	—		„ —.— „ —.—
„ за мај јуни 1884.					—	—	—	„ 6 66 „ 6.68
„ за јан. фебр. март, банатски нови								„ —.— „ —.—
„ за јан. фебр. март, влашки нов								„ —.— „ —.—
Репица готова роба Kohl					—	—	—	„ 16.— „ 16 50
„ банатска		—	—	—	—	—	—	„ 15·— „ 15·50
„ за август-септембар Kohl					—	—		„ 14.½ „ 14.½
„ за јули-август банатска					—	—		„ —.— „ —.—
Горушица по каквоћи					—	—	—	„ 9.— „ 9.50
Мувар „ „					—	—	—	„ 8.— „ 8.25
Ланено семе по каквоћи					—	—	—	„ 11.50 „ 12.25
Кудељно семе „					—	—	—	„ 12.— „ 12.50
Бикеж по каквоћи					—	—	—	„ 6·50 „ 7.—
Пасуљ бели нови					—	—	—	„ 10.25 „ 10.75
„ „ стари					—	—	—	„ —.— „ —.—
„ шарени					—	—	—	„ 7.25 „ 7.75
Погачице од репице					—	—	—	„ 6.50 „ 7.—
Погачице од горушице по каквоћи					—	—	—	„ 6.— „ 6.25
Паприка трг. роба		—	—	—	—	—	—	„ 17.— „ 18.—
„ фина роба		—	—	—	—	—	—	„ 45.— „ 48.—
„		—	—	—	—	—	—	„ —.— „ —.—
Мед оцеђен		—	—	—	—	—	—	„ 40.— „ 42.—
„ вошчан		—	—	—	—	—	—	„ 89.— „ 40.—
„ за октобар-новембар оцеђен					—	—		„ —.— „ —.—
Восак рошњавски		—	—	—	—	—	—	„ 140.— „ 142.—
„ славонски		—	—	—	—	—	—	„ 142.— „ 144.—
Шљиве српске гот. роба нова у бурадма								„ —.— „ —.—
„ „ „ у џакови					—	—		„ 9.— „ 12.50
„ „ узанц роба за нов. у бурадма								„ —.— „ —.—
„ „ „ „ у џакови					—	—		„ —.— „ —.—
„ босанске гот. роба нова у бурадма								„ —.— „ —.—
„ „ „ „ у џакови						—		„ 9.25 „ 12.50
„ „ узанц роба за нов. у бур.								„ —.— „ —.—
„ „ „ „ у џакови						—		„ 9.½ „ —.—
Пекмез, готова роба, славонски					—	—		„ 23·— „ 24 —
„ банатски		—	—	—	—	—	—	„ —.— „ —.—
„ август-септембар славонски					—	—		„ —.— „ —.—
Свињска маст варошка					—	—	—	„ 63.50 „ 64·—
„ „ сеоска роба					—	—	—	„ —.— „ —.—
Сланина сољена варошка					—	—	—	„ 54.— „ 54.50
„ „ сеоска роба					—	—	—	„ 53.— „ 53.50
Шишарке прима мађарске 1882					—	—		„ 16.— „ 17.—
„ прима мађарске 1883					—	—		„ 12.50 „ 14.—
Шишарке секунда „ 1883					—	—		„ 9.— „ 11.—
„ прима српске 1881.					—	—		„ 15,50 „ 16.—
„ прима босанске 1883.					—	—		„ 12.— „ 13.—
Овчије коже српске по 102 ком.					—	—		„ 140.— „ 155.—
„ „ босан. и хрв. по 56 ком.								„ 48.— „ 52.—
„ „ македонске по 56 ком.								„ 160.— „ 172.—
Јагњеће српске нове 102 ком.								„ 108.— „ 115.—
„ нове хрвацке 102 комада						—		„ 115.— „ 120.—
Козије хрватске за 56 кила					—	—	—	„ 66.— „ 70.—
„ мађарске и ердељске за 50 кила								„ —.— „ —.—
„ српске за 56 кила					—	—	—	— 66.— „ 69.—

све без ногу и рогова са 2% шконто.

Храна. Од почетка ове недеље па све до данас, био је непрестано лабав правац житарског рада и крај свега тога, што је била слаба понуда, нисе ипак упуштали млинови у куп већ тражише још и ниже цене са 10—15 нов. Данас се је мало учврстио правац рада. Цена шенице за пролеће, такође је знатно пала и данас бележи ф. 10.06 до 10.08. Цена мајјуни кукуруза олабавила је са 4—5 нов. а што је тако ослабио тамо и правац рада са готовим кукурузом. За готов нов кукуруз даје се ф. 5.50 за пролеће пак, могле би се више цене добити и с тога су понуде за желити. Посао са готовом робу, као и за пролеће, одржала свој чврст правац. Цена јечма поправила се услед учвршћених цена кукуруза. Раж је тражена за извоз.

Продукти. Посао са шљивама је сасвим ослабио, те боља роба, која је још пре 14 дана плаћана до ф. 13.— од 56 кила, као и роба од 95 комада, постиже данас само ф. 12.50; даље бележи данас: роба од 100 ком. ф. 12.— до 105 ком. ф. 11.25, до 110 ком. ф. 10.50 и т. д. Узанс роба за децембар учињена је данас по ф. 9½, а роба преко узанса постигла је ф. 8.50, све од 56 килограма. Српске шљиве (једнаке каквоће, бележе исте цене. Рад са пекмезом је непромењено чврст и даје се постићи за исти у малим партијама ф. 22.—, а у већим ф. 23. Меда недостаје. Кудељно семе тражено је за извоз али имаоци робе иште пак и за лошију робу високе цене. Цена пасуља је нешто слабија. Посао са кожама је непромењено чврстог правца. Prima јареће коже за обуће постижу ф. 172.— од 102 ком. Козије коже добро се сортирају и плаћају до ф, 70.— од 56 кила. Овчије коже, српске бележе ф. 140.— до ф. 155.— босанске и хрватске од ф 48.— до ф. 52 од 56 кила. Коњске prima ф. 12.50 до ф. 13.50 од пара, средње са ф. 1 — јефтиније. Говеђе коже без промене и цене чврсте. Рујо (смрадлик) лабав и бележи ф. 10.— од 126 кила.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА
у Новом Саду
КОД СВЕТОГ САВЕ.

Највеће и најугледније издање књижарско у Срба.

Довршена је сасвим и подпуно ишла је и увезана је у богато израђене дивот-корице

ПЕВАНИЈА
ЦЕЛОКУПНА ДЕЛА КЊИЖЕВНА
ЗМАЈ-ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА

у двојаком издању по 80 табака кварт највећега формата.

Овим монументалним делом песничким и најмонументалнијем досад у Српству издањем књижарским хтедосмо прилике дати нашем поштованом читалачком свету, да у целини има умотворине песника над песницима Змај Јована Јовановића.

ЦЕНА ЈЕ „ПЕВАНИЈИ" ЗМАЈ-ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА:

Издању за народ (у десет свезака) увезана у дивот-корице богато израђене и златним шарама украшене — — — — — — — ф. 6.—

Дивот-издању (у десет свезака) увезаном у дивот-корице израђене и златним шарама украшене — ф. 8.50

Ово исто са златним обрезом (Goldschnitt) — — — — — — ф. 9.—

У Новом Саду о св. Илији 1883.

Српски књижари
Браћа М. Поповићи.

ЗГОДНА ПРИЛИКА. Да би сваки „Певанију" Змајеву набавити могао дајемо одсад и на одплату у рате.

Јавна захвалност.

У име породице нашег нигда неваборављеног нам отца трговца и грађанина новосадског доле подписани изјављује најтоплију благодарност штованој г. г. публици пријатељима и познаницима при погребу указату му последњу почаст.

Нарочито изјављујем моју најискренију захвалност штованим г. г. занатлијама Србима исто тако Немцима услед слоге и одзива за указану почаст.

Са високим поштовањем
Ђ. Станић,
син.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Овом приликом изричемо најтоплију захвалу, свима који присуствоваше при погребу покојне Јелене Страсер рођене Клисарић нарочито пак г. г. дворском свештенству и богословском певачком друштву који при опелу певаше.

Карловци 18 новембра 1883.

Ожалошћена породица.

✝

Сава пл. Међански земљепоседник и жуп. вирилиста са децом својом: Глишом, Лазом, Ленком и Миланом; тастом Гигом Мијатовићем, шогором Илијом Мијатовићем и с осталим сродницима јавља тужну вест свима пријатељима и познаницима, да му се никад незаборављена супруга, односно мати, кћи и сестра

ДАФИНА пл. МЕЂАНСКА
рођ. МИЈАТОВИЋ,

после дугог и тешког боловања дана 12. (24.) новембра т. г. у 6 сахата изјутра у 36 години младога века у вечност преселила.

Тело незаборављене покојнице опојано је у недељу 13. (25.) новембра у 3 сахата по подне и затим матери земљи предано.

У Сомбору, новембра 1883.

Ред пловидбе
од 17. (29.) новембра 1883. до даље наредбе.

У ТИТЕЛ, ЗЕМУН, ОРШАВУ, ГАЛАЦ, средом и недељом у $1^3/_4$ сахата по подне.

У БУДИМ-ПЕШТУ: средом и суботом у $1^3/_4$ сах. после подне.

Отправништво.

Ред вожње железничких влакова
од 15. октобра о. г.

БУДИМПЕШТА-НОВИ САД.

	путнички влак	мешовити влак
Будапешта (Јозефштат) полази	8·30 ујутру	8·23 у вече
Будапешта (Францштат) . . .	8·40 „	8·47 „
Суботица стиже	1·19 п. п.	4·30 ујутру
Суботица полази	1·45 п. п.	5·20 „
Нови Сад стиже	4·28 п. п.	9·20 пре п.

НОВИ САД-БУДИМПЕШТА.

	путнички влак	мешовити влак
Нови Сад полази	11·02 пре п.	6·20 п. п.
Суботица стиже	1·44 п. п.	10·09 у вече
Суботица полази	2·10 п. п.	10·50 „
Будапешта (Францштат) . . .	7·09 у вече	6·58 ујутру
Будапешта (Јозефштат) . . .	7·19 у вече	7·08 ујутру

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњене једне парохије у Тиса-Хиђошу, расписује се овим стечај.

Надтицатељи имају своје уредно инструјиране молбенице потписаној конзисторији у року од 4 седмице, од дана првог уврштења стечаја овог рачунајући, поднети. —

Из конз. седнице у Темишвару 1. (13.) новембра 1883. 1—3

Епархијска конзисторија темишварска.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место за српску и мађарску школу у Луговету (Langenfeld), која је скопчана са доходцима следећим: 1) 300 ф. а. вр. годишња плата 2) 12 □ метара дрва 3) ваљани стан са баштом, компетенти морају снабдевени бити: 1) крштеним писмом и сведочбом вероисповести 2) сведочбом свршених наука 3) декретом 4) знају л мађарски или не 5) досадање занимање.

Молбенице правилно устројене и са биљегом снабдевене имају се под насловом на високо министарство богочасти и јавне наставе до 31 дец. 1883. по н. к. на крашо-серењски управни одбор у Лугошу послати. —

Примећава се, да назначени учитељ и срп. прав. појање у цркви мора извршавати, као и то да се молбенице које су издоцниле или које су непотпуна, не узимају у обзир. 1—3

СТЕЧАЈ.

На новосадским ченејским салашима, где је подигнуто ново школско здање овог лета упражњено је учитељско место, с којим је скопчана годишња плата од 400 ф. авр. а 50 ф. годишње у име огрева, за фамилијазину 30 ф. слободан стан од 2 собе и кујне, уз то штале и шупе и скоро по ланца простране баште.

Дужност ће му бити: да обучава децу смешану за све разреде основ. нар. школе, у прописаним наукама, да поји за једном певницом у ченејској салашкој цркви недељним и празничним данима и да за ту плату држи и прописану пофторну школу.

Ко жели ово место тражити, нека своју молбеницу подкрепљену нужним сведочбама пошље потписаном одбору до наше нове године.

У Новоме Саду 18. (30.) новембра 1883.

У име месн. школ. одбора
Др. Лаза Станојевић с. р.
подпредседник општински.

1—3

! ПРЕДХОДНА ОБЈАВА !

Поштованој публици Н. Сада и околине понизно јављам, да је историски, драматски и анатомски музеј или кабинет воштаних фигура овамо приспео и да ће бити отворен у недељу 9. о. м. по н. к. поред променаде. Потанкости се могу дознати у огласима и на плакатима.

С поштовањем
Р. Филаделфија.

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место на трораздредној вер. основној школи у Вел. Гају, овим се стечај расписује. Годишња плата је 300 фор. три хвата дрва, слободан стан с баштом и сламе за школу и учитеља колико треба.

Потражиоци имају сведочбама потврдити, осим моралног владања, још да су и сомборску препарандију с добрим успехом свршили.

Изабраном учитељу у дужност ће спадати, осим свију прописаних предмета и у св. цркви појатя и децу у црквеном појању обучавати.

Рок је стечаја за 14 дана од дана првог уврштења у овом листу.

Молбенице с сведочбама шаљу се мес. школ. одбору.

У Вел. Гају, 14. новембра 1883.

2—3 Школски одбор.

ЦУШНАЈДЕР
КРОЈАЧ МУШКОГ ОДЕЛА.

Данашњим даном иступам из радње г. Адолфа Франкла и тражим себи боље место. Ко би ме требао, нека се обрати на мене ради договора.

С поштовањем
Михаил Добрић,
кује број 1886. на рибњој пијаци
2—2 у Новом Саду.

ТВОРНИЦА ИГРАЋИХ КАРАТА
КОЧОНДА и НИКОЛИЋ у ЗАГРЕБУ.

Наша творница одликује се **лепом сликаријом, чврстоћом, гладкоћом** као и **дуготрајношћу.** Ценике и огледке шаљемо на захтев франко. Наручбе се одмах најтачније обављају. Молимо да се пригодом наручивања ваздa наша тврдка води, да нама намењене наруџбе неби можда у криве руке доспеле.

Слике, иконе, уре ујихалице, огледала добију се код нас **јефтиније но игде.** Продајемо исте и уз месечну отплату. Ценике, илустрације шаљемо франко.

КОЧОНДА и НИКОЛИЋ,
Загреб.
2—10

ЗА ЈЕСЕЊУ И ЗИМСКУ СЕЗОНУ.

Велики избор **мушки и женски хаљина,** као и сваковрстни мантила за госпође и девојчице, постављени свилени и брокат мантила, мантила против кише, мушки и женски бунди налази се са најјефтинијом ценом и солидном послугом у **првој бечкој конфекционој радњи М. Шостала у Новом Саду на пијаци.**

42—200

Д. КОДА
У НОВОМЕ САДУ
ПРОДАЈЕ УМЕРЕНОМ ЦЕНОМ:

ајвара, херинге, јегуље, сардина, морских рака, малага-грожђа, султан-смокава, урме, ораја, лешњика, бадема, сочива, грашка, разних сирева, монастирске шљивовице, разних вина, мили- и аполо-свећа, сишардове чоколаде, најбољу врсту кафе, правог хинеског теја, старог јамајка-рума, енглеског тебисквита, чистог зејтина и т. д. и т. д., све од најбоље каквоће. 56—100

Оглас.

Перлеска српска црквена православна општина намерна је црквени сат на торњу репарирати дати. С тога позива сајдије на дан 6. (18.) децембра о. г. у 11 сати пре подне у школ. дворану — где ће минујендо лицитација одржана бити.

Ближа условија код председништва ове црквене општине.

С. Маринковић, перовођа. 3—3 **Ђ. Илић,** председник.

НА ЗНАЊЕ.

Јављам поштованом грађанству новосадском, а и свима познаницима мојим на страни, да сам се од **1. новембра** п. р. преселио са мојом гостионицом пре **„код девет Југовића"** сада у ћурчијску улицу **„КОД ПЛЕВНЕ."**

Уједно јављам, да сам се снабдео са врло добрим пићем: **белим вином, шилером, изврсним берметом, чистом комовицом и правом шљивовицом,** тако исто и са **горњим** (пештанским) **пивом,** а поред тога постарао сам се и за **добру кујну и брзу послугу,** те ће пошт. гости наћи све удобности код мене.

Још нека је на знање, да јело (кост) **како У,** тако и **ВАН** гостионице издајем било месечно или свакдан.

Молећи за млогобројну посету
јесам с поштовањем
Младен Поповић-Југовић,
гостионичар „код Плевне"
3—3 у Новом Саду.

У БЕЧКОМ КОНФЕКЦИОНОМ САЛОНУ
ЗА ГОСПОЂЕ
(ХОТЕЛ ШНАЈДЕР У Н. САДУ)

стигли су најновији дугачки и кратки огртачи и мантиљи и продају се по најјефтинију цену. 2—3

БЕРЛИН. ЈОВАН ХОФ ц. кр. дворски творничар препарата од слада (малца) у БЕЧУ. ПЕТРОГРАД.

Трговина је основана 1847-ме године.

ЈОВАНА ХОФА
Пиво за здравље од сладова екстракта
против општег слабљења, болова у стомаку и у прсима, сушице, оскудице у крви и нередовне функције поних органа. Врло добро средство за крепљење реконвалесцената од свију болести. Цена једној флаши **60 новч.**

ЈОВАНА ХОФА
Бонбони за прса од сладова екстракта
против кашља, промуклости, млогога слуза (шлајма) особито добро. Због многог подражавања молимо, да се пази на плаво паковање и на штитницу (слика проналазачева) правог бонбона од екстракта сладова. У плавим пакет. по 60, 30, 15 и 10 нов.

Диплома за заслуге од међународне санитетске изложбе у Лондону 1881. за материје медицине и за справе за повраћање здравља.
ПОТПИСИ: Њено Величанство краљица Викторија од Инглеске. — Његово кр. Височанство војвода од Единбурга. — Спенцер, председник изложбе. — Јон Ерик Ерихсен, председник одбора. — Марк Х. Јудге, секретар.

ЈОВАНА ХОФА
концентрирани екстракт сладов
за оне, који болују од прсију и од цигерице, од застарела кашља, од катара, од болести у грклану, — поуздано лечи и врло пријатно за узимање. У флаконима по 1 фр. 12 нов. и по 70 новчића.

ЈОВАНА ХОФА
шоколада од слада
врло добро храни и окрепљује оне, који имају слабо тело и живце. Иста је врло лепога укуса и особито је препоручујемо тамо, где се кафа не сме пити, што врло дражи. Пакет од $^1/_4$ кил. по фр. 1·30, 90 и 60 н. од $^1/_2$ кил. по фр. 2·40, 1·60 и 1·—

Против кашља, промуклости, болова у прсиме и у стомаку, слабости, мршавости, непотпуног варења, врло добро средство окрепљења за реконвалесценте од сваке болести.

58 пута награђено | **Основано 1847.**

Проналазачу и јединоме творничару правих препарата од екстракта сладова

Господину ЈОВАНУ ХОФУ, ц. кр. дворском лиферанту, ц. кр. саветнику,

дворском лиферанту готово свих велесила европских; у Бечу (I. Fabriks-Niederlage: Graben, Bräunerstrasse 8, Fabrik: Grabenhof, Bräunerstrasse 2.)

Признања и наручбине од високих и највиших особа 1882. год.: Царска Височанства надвојвода Карло Лудвик, надвојвода Фридрих, Њ. кр. Височанство принцеза од Велса, принцеза од Лиња, војвоткиња од Олденбурга, принцеза Рајс, гђица пл. Ференци, читаља Њен. Величанства наше узвишене краљице, Њ. кр. Височанства принцезе Марије Валерије инглеска боне, породица Метерних, Клам-Галас, Карачоњи, Бањањи, Ромер, Њег. ексцеленција фцм Филиповић, гроф Бурмбранд, итд. Препоручено од лечничких капацитете проф. др. Бамбергера, Шретера, Шницдера, Гравиштетена и многих других у Бечу.

Четири најновија извештаја лечења од године 1883.

Стотинама хиљада, који већ напуштени беху, спасени су препаратима сладовим од Јов. Хофа (пиво за здравље од екстракта сладова) и стали су на прашњу своју снагу и здравље (сопствене речи оздрављеника):

Благородни Господине!

Пуну годину дана патио сам ја **од катара у стомаку и од кашља,** узалуд беху сви лекови, док нисам ваше од Ј. Хофа препарате употребљавати. После неколико месеци простаде кашаљ сасвим, а и апетит ми се сасвим повратио и ја стадох сасвим на снагу, кад сам стао употребљавата ваше од Ј. Хофа пиво за здравље од екстракта сладова. Примите моју најсрдачнију захвалност. Уједно предлажем писмо захвално на мађарском језику, па га можете у даљим круговима обзнанити.

Mezökovácshaza **Др. Алојз пл. Нађ,** свештеник.

Молим, да ми се поштом пошаље **60** флаша особитога Ј. Хофовога пива за здравље од екстракта сладова.

Дворац Турнамхаст 4. октобра 1883. **Ервин** гроф. **Ауерсперг.**

Лечничке сведоцбе лековитости.

Благородни Господине!

Част ми је, да вам пријатну вест саопштим, а та је, да су Јов. Хофа препарати од слада до сада код свију моји болесника, који већ одавна пате од респирације, оскудице у апетиту, непотпуног варења — помогли, и због тога вас учтиво молим, да ми у наточ на адресу: „Herrn Johann Guschall Brünn" 28 флаша пива за здравље од екстракта сладова и 3 пакета бонбона од слада пошљете,

С поштовањем
У Гротави 9. септембра 1883. Др. **Јосиф Фреде.**

Извештај лечења.

Благородни господине!

Заиста вам могу честитати, јер је ваше пиво за здравље од екстракта сладова особито добар лек, како против рђава варења тако и за окрепљење тела.

Врло ме пријатно изненади дејство вашега Ј. Хофова пива за здравље од екстракта сладови; већ годинама патим ја од стомака и нисам могао никако да вађем лека и помоћи. Данас се осећам потпуно здрав, имам врло добар апетит и свежу снагу. Молим вас, да ми опет пошљете 25 флаша пива за здравље од екстракта сладова и 1 фунту шоколаде.

С поштовањем
Мавро Тихтл, витез од Туцингена.
Арко, (јужна Тиролска) 10. јан. 1883.

Целокупни Ј. Хофови препарати од слада одликовани су 58 пута од царева и краљева.

Главни депо код Д. Коде и браће Вагнера у Н. Саду. Загреб: Арасим, апотека Салватор. Београд: Др. Ј. Ђурић апот. Ст. Бечеј: Г. Петковић. Бечкерек: Л. Шинглер. Карловац: Бенић. Ђаковар: Адолф Кон. Осек: Ф. С. Тирнера син. Кикинда: Е. Бретнер апот. Река: Ник. Павагић. Панчево: П. Кранчевић, Ф. Рада апот. Рума: Браћа Ристер. Земун: Ф. пл. Бенко апот. Сисак: Вернак, Перлик. Суботица: Д. Стојковић. Темишвар: А. Бабушник. Вршац: Браћа Хофман, Франк. Винковце: Л. пл. Алеман апот. Вуковар: Т. Михајловић. Бела Црква: Јос. Бошић. Сомбор: Густ. Фалционе, Храловски и Стрилих.

ПАЖЊА. Нека се наруче само прави Јов. Хофови фабрикати од слада са штитницом (слика проналазачева), коју је регистровао п. кр. трговачки суд аустро-угарски. Подражавани туђи фабрикати немају материја од лековитих биљака и нису тако добре направљени као Ј. Хофови фабрикати од слада и могу (по речима лекарским) убитачни бити по здравље. 5—40

ПАРИЗ | ЛОНДОН | БУДИМ-ПЕШТА | ГРАЦ | ХАМБУРГ | ФРАНКФУРТ на М | ЊУ-ЈОРК

Властник др. Свет. Милетић. Одговорни уредник Тоша Бежић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.